СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 112. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 13 вересня 1933.

VOL. XLI. No. 212. Jersey City, N. J., Wednesday, September 13, 1933. THREE CENTS.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ВУГІЛЬНИЙ СТРАЙК

ВАШИНГТОН. — Майнери і власники копалень твердого вугля є того переконання, що коли в середу не прийде до згоди щодо вугільного кодексу, то зачнеться загальний майнерський страйк. З ріжних стейтів надійшли відомости, що майнери готові до страйку.

СТРАЙК КРАВЧИНЬ.

НЮ ЙОРК. — Нема порозуміння між кравецькими робітницями, що шиють спіднє біля, і фабрикантами. Переговори юнійних представників з представниками промисловців велися в льокалі місцевої „Найри". На страйк вийде яких 25,000 робітниць, котрі спричинять замкнення 500 варстатів.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ.

ПЕТЕРСОН (Ню Джерзи). — Поліція обкидала страйкуючих робітників слізними бомбами, а декого побила палками. Є 20 осіб побитих.

Страйк, який обнимає вже 40,000 робітників, є протестом проти того, що кодексом „Найри" скривджено робітників, котрі працюють по фабриках шовку.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ В АНГЛІЇ.

ТОРОНТО. — Вайкавнт Сесил і сер Джан Павер говорили на нарадах „Брітіш Камонвелт Рілейшен Конференс", що Англія є завалена тепер американськими долярами. Вони ствердили, що коли в Америці зачали говорити про інфляцію, Американці зложили в англійських банках понад $500,000,000. Одначе з тих грошей, казали вони далі, Англія не має ніякої користи, бо їх вложено під умовою, що банки мають їх виплатити на жадання до 24 годин. Таке ульокування капіталів є тільки клопотом для краю. Потихою, казав Сесил, є хіба те, що в світі вважають Велику Британію далі „найпевнішим місцем" на льокацію капіталів.

СИТУАЦІЯ НА КУБІ ДАЛІ СКОМПЛІКОВАНА.

ГАВАНА. — Новий президент має найбільший клопіт з 500 офіцирами, замкненими в „Нешенел Готел", котрі не хочуть повинуватися приказам, виданим їм людиною, яка не була передше офіциром, а тільки фельдфеблем.

Уряд не може рішитися, що робити з тими офіцирами. Важко їх змусити силою, бо готель є в американських руках. Крім того в нім мешкає американський амбасадор. Офіцири домагаються, щоби президентом був бувший президент Сеспедес.

Кажуть, що офіцири тому так опираються, бо їх попирає американський амбасадор, який знову заявляє, що не знає нікого з офіцирів і не є з ними в ніякім контакті.

НОВИЙ МОКРИЙ СТЕЙТ.

ПОРТЛЕНД (Мейн). — Стейт Мейн, котрий перший став був чисто сухим, голосував тепер за знесення прогибіції. За знесення віддано 91,809 голосів, а проти 45,124.

ЗНАЙШЛИСЯ ЛЕТУНИ.

СОДБУРІ (Онтеріо). — Ворд Ормен і Френк Тротер, котрі брали перед тижнем участь у шікаґовських бальонових перегонах, вратувалися чудом від смерти, коли їх бальон вдарив у високу ялицю і розбився. Знайдено їх виголоджених, обдертих і виснажених. Опинилися вони у відлюдній стороні, але натрапили на телефонічну дорогу і перервали її й тим чином дали людям змогу їх відшукати.

Пропавші польські летуни теж знайшлися. Вони осіли на канадійській землі.

КАЛЬТЕРБОРН ВИПРАВДУЄ НАЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Повернувся з Німеччини Ганс Кальтерборн, журналіст, котрого сина Ролфа вдарили на параді наців у Берліні за те, що не скинув шапки, коли співали націвський гимн. З того випадку зроблено великий шум, особливо з боку тої преси, котра обороняє Жидів проти Гітлера.

Кальтенборн, запитаний репортерами про цей випадок, відповів, що він не жадав ніякого виправдання від німецького уряду, бо це був припадок, за який уряд не може відповідати. Та проте він одержав виправдання на письмі. Кальтенборн заявив далі, що він не є за те злий на Німеччину, бо їздив по ній кілька тижнів і всюди бачив порядок, ніхто його не чіпав, а навпаки, він стрічав усюди як чужинець повну ввічливість.

Він казав далі, що це є глупотою вважати Гітлера тупоумним, може тому, що він носить вуси, бо Гітлер є розумною людиною. А говорити таке, що Німеччина скраху зимою через жидівський бойкот, як це говорить адвокат Ондермаєр, значить говорити останню дурницю. Кальтенборн твердить, що новочасна Німеччина ще ніколи не стояла так добре, як стоїть тепер. Одначе війни вона вести не може, принаймі тепер, бо військово заслаба і живе в напружених відносинах з іншими державами.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ КАТИ.

Букарештенська газета „Наша Рѣчь" ч. 178 в нотатці під наголовком „Трагедія утікачів" пише:

Минулого тижня ми повідомляли про випадок, коли одна родина втікачів перейшла через Дністер у ріжних місцях. При цьому син був поранений у живіт і відправлений до шпиталю. Зясовується, що з утікачами був ще один хлопець, 9 років, котрого батьки, перелошені стріляниною, загубили ще на радянському березі. Про долю нещасної дитини батьки нічого не знають. Три дні тому до нашого берега прибило хвилями труп дитини, котрого пограничники витягли з води. Про це зараз же повідомили поліцію, а ця остання повідомила батька втікача. Пішли до Дністра. Але трупик дитини був так змасакрований, що батько вагався признати в ньому свого сина. Трупик відпровадили до трупарні. Большевицькі кати не тільки змасакрували беззахистну дитину, але й труп її кинули у Дністер.

ЗНАЙШЛИ ВБИВНИКА.

Саме перед пятьма роками замордовано коло Прута вродливу дівчину, Лопушанську. Цілими місяцями тревало поліційне слідство. Всі познаки вказували, що її вбив Павло Ґренке. Та він завчасу втік до Польщі, котра не хотіла його видати. Аж тепер справа виснилася. В Лодзі польська поліція заарештувала Павла Ґренке за те, що він убив у сусіднім селі пароха. Поліція назбирала стільки доказів про його вину, що він вкінці признався до вбивства пароха. Лодзка поліція зачала потім слідити й убивство Лопушанської. Бачучи, що він однаково пропав, Ґренке признався й до вбивства Лопушанської. Він звабив її до Прута, а там жадав від неї, щоби вона вволила його волю. Вона відмовилася. В шалі він убив її. Павло Ґренке відпокутує тепер і за Броніславу Лопушанську.

ЧОЛОВІК І ЖІНКА ОТРУЇЛИСЯ З ВЕЛИКОЇ БІДИ.

44-літній Шустер був довгі роки урядовцем ткацької фабрики в Румунії. Фабрика перестала працювати через крізу. Заняті у фабриці осталися без праці, а між ними й Шустер. Він повипродував з хати, що мав, щоби прожити, й шукав праці, хочби й при якійнебудь роботі. Роботи не знаходив. Кілька днів не їв нічого ні він, ні його жінка Марія. Зголоднівши рішились обое на самогубство. Повипивали трійло й полягали на ліжко вмирати. Випадково почув їх стогін сусід, виважив зачинені двері й, побачивши, що сталося, закликав поратівню. В безнадійному стані відвезено обоїх до лікарні.

ПРЕСТОЛ, ОБТЯГНЕНИЙ ЛЮДСЬКОЮ ШКІРОЮ.

Одно людоїдне племя Нової Гвінеї, яке прийняло недавно тому католицьку віру, вирішило відмітити себе в очах папи і жертвувало йому один зі своїх найкращих вівтарів, що є обтягнений шкірою шістьох убитих і зїджених людей. Папа прийняв цей дарунок і казав умістити його в місійному музею, в Лятерані.

NRA
MEMBER
U.S.
WE DO OUR PART

ПАН „ҐРАБЯ" НЕ ЗНОСИТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

В поїзді на лінії Сколе—Львів у вагоні II кляси трапився такий характеристичний випадок. Пані Л., жінка залізничного урядника зі Сколього, їхала з 2 малими дітьми до мужа. Передаючи кондукторові вільну карту їзди для контролі, звідалася по українськи до своїх дітей. На це відізвався приявний у купе якийсь, як опісля виявилося „ґрабя" до цеї пані в спосіб менше-більше такий: „Ви, жінка державного урядника, користаючи з пільг на залізниці, не сміете говорити по українськи до своїх дітей; я цього не можу знести — й пішов до сусідного переділу. „Я про це донесу до відповідної інституції вашого мужа" — додав, виходячи.

БРАТОВБИВСТВА.

Підчас суперечки на тлі поділу майна в одному селі любомильського повіту, на Волині, Корній Пилипчук вдарив косою свого брата Михайла так сильно, що відтяв йому ногу. Останнього перевезли до шпиталю в Матвіїві, де він помер наслідком закаження крови. Братовбивника арештовано. — В селі Браневі, гощанської волости, на Рівенщині, підчас суперечки за поділ майна Олександер Шитюк так ударив дерев'яним макогоном свого брата Івана, що він помер по дорозі до шпиталю. Вбитий був свідомий Українець, книговодець місцевої української кооперативи. Смерть його викликала в селі загальний жаль. Братовбивника арештовано.

СПРИТНИЙ ОБМАНЕЦЬ.

Еміґраційний синдикат у Польщі одержав відомости, що на терені Арґентини провадить діяльність якийсь спритний обманець—Станіслав Філіпович. Обманів доконує в цей спосіб, що повідомляє родини в Польщі про смерть їхніх свояків, і про те, що померші залишили в банках депозити. Себе представляє Філіпович за директора цих банків і для полагодження формальностей виплати депозитів каже присилати собі відповідні фонди. Розуміється, що все те є неправдою, а ті, що висилали гроші, з прикрістю довідуються, що впали жертвою спритного обманця.

ОБЛАВА НА КОРИНТІЯНОК.

Обичаєва поліція в Тернополі перевела двохденну облаву на „дочок Коринту", у вислідї якої придержано 58 підозрілих жінок, з яких після лікарських оглядин багато віддано до судових арештів. Причиною облави — захворіння в 54 п. п. понад 100 жовнірів на венеричну недугу.

ТІЛЕСНА КАРА В АНГЛІЇ.

Може небагатьом відомо, що в Англії ще до сьогодні обовязують тілесні кари. В останніх часах з приростом злочинства в Англії щораз частіше приноровлюють цю кару. На основі присуду кожного злочинця, незалежно від кари тюрми, бють ще так званим „биківцем". Є це така тяжка кара, що багато присуджених мліють уже по кількох ударах. Тоді битого беруть до шпиталю, підліковують, а коли він повернеться до здоровля, одержує приписану скількість ударів, відповідно до цього, на скільки був присуджений.

ОЗЕРО ВИСОХЛО ПРОДОВЖ ОДНОЇ НОЧІ.

В Ірляндії, в графстві Сліґо, продовж одної ночі зникло з лиця землі озеро величини 40 акрів. Озеро мало коло 30 міліонів куб. метрів води. На висохлому дні залишилася велика маса нежививх риб. Свист повітря, що вдирався мабуть до повсталої під поверхнею води порожні, чути було в промірі одної милі. Ґеольоґи пояснюють це небуденне явище в той спосіб, що під поверхнею землі повстав отвір і мабуть порожня, яку витворили підземні гази, „випила" це велике озеро. За місцевими переказами, озеро це щезає точно раз на сто літ і з тим звязано чимало кельтійсько-ірляндських леґенд.

ЧУДЕСНЕ УЗДОРОВЛЕННЯ В ЛЮРДІ.

Цими днями привезли до Люрду 53-літнього французького священика, о. Льоше. О. Льоше перебув світову війну й був кільканацять разів ранений. Під кінець війни підчас офензиви внаслідок затроєння газами дістав чахотку, якої зпиводу короткого лікування не можна було вилікувати. З відчиненими ранами в легенях перевезли о. Льоше до Люрду. І тут по зануренню його в чудотворній саджавці наступило цілковите вилічення. Лікарі ствердили, що по відчинених ранах нема і сліду. Чудесне виздоровлення о. Льоше викликало в цілій Франції велике враження.

ЗА ВБИВСТВО ГОЛУФКА.

Як пише „Ілюстр. Курієр", вже у вересні має відбутися в Самборі процес здогадних убийників посла Голуфка. На лаві обвинувачених знайдуться: Олександер Буній, портієр пансіону СС. Василіянок у Трускавці; М. Мотика, відомий з процесу за напад на почту в Ягайлонському Городку; і Роман Барановський, студент політехніки, проти якого припинено слідство в справі вбивства комісаря Чеховського. Акти слідства обіймають кілька томів. Слідство веде апеляційний суддя для справ особливої ваги, Юзеф Скаржинський з Варшави.

СКІЛЬКИ Є ДЕРЖАВНИХ УРЯДОВЦІВ У ПОЛЬЩІ.

На підставі найновіших даних Головного Статистичного уряду є в Польщі поверх 450 тисяч державних урядовців. На першому місці стоять адміністраційні урядові (міністерства, воєвідства, староства, поліція), бо їх там 185 тисяч. Далі йдуть: залізниця затрудняє 147 тисяч, а почта і телеграф 80 тисяч осіб.

Цікаве, скільки там Українців.

ЕВРОПА ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ ДИПЛЬОМАТИЧНОЮ КРІЗОЮ

ВСЯ ФРАНЦІЯ ЗБЕНТЕЖЕНА НІМЕЦЬКИМИ СПРОБАМИ УЗБРОЇТИСЯ ЗНОВУ.

ПАРИЖ (Франція). — Европа знов опинилася перед великою міжнародньою крізою. Англійська преса останніми часами все більше пише про те, що Німеччина вже значно побільшила свої збройні сили, не зважаючи на заборону версайським миром. Ці звідомлення преси нервують англійське населення й громадська опінія починає домагатися, щоб уряд щонебудь робив для припинення німецького зброєння, яке неминучо приведе до европейської війни.

До останнього часу Франція нібито спокійно дивилася на узброєння Німеччини, але тепер її преса також почала писати багато про загрозу німецького зброєння, а політичні діячі вже отверто ставлять урядови запитання, як він ставиться до узброєння Німеччини й що думає робити, щоб не допустити Німеччину до створення армії, яка приведе до війни. Деякі члени парляменту заявляють, що з відкриттям засідань парляменту вони вперше чергу поставлять питання урядови, що він робить у звязку з узброєнням Німеччини.

Французький міністер Марне заявив публично, що з огляду на старання Німеччини створити наново велику свою армію. Франція не буде розброюватись, навпаки вона повинна стояти все готовою до війни, щоб таким способом утримати мир в Европі. Сучасні часи Марне схарактеризував як повторення того, що було на передодні війни в 1914 році. Зі всього ясно, що Франція не піде на ніяке обмеження свого зброєння, бо вона занадто збентежена тим, що робиться в Німеччині. Гітлерівське побрязкування шаблями дає свої наслідки, які не є корисними для Німеччини.

АВСТРІЯ ЗМІНИТЬ СВІЙ УСТРІЙ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Канцлер Дольфус заявив публично, що ідея старого парляментаризму вмерла таксамо, як і ідея дотеперішнього капіталізму. Він також рішучо критикує й соціялізм. На його думку, на зміну дотеперішнього устрою держав мусить прийти корпоративний устрій, яким є устрій фашистівської Італії. При цьому устрою державою мають управляти представники ріжних кляс, жавою мають управляти представники ріжних кляс, професій, робітництва й капіталу, послані цими ґрупами до вищого державного представницького органу.

Там вони мають боронити інтереси своїх ґруп та полагоджувати їх з інтересами інших ґруп. Та ще годі сказати, коли і яким шляхом поведе Дольфус далі Австрію.

ВАТИКАН РАТИФІКУВАВ КОНКОРДАТ З НІМЕЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Всі гітлерівці дуже задоволені з того, що Ватикан ратифікував конкордат з Німеччиною. Дотепер були конкордати окремих німецьких провінцій з Ватиканом. Це перший раз в історії Німеччини Ватикан підписав конкордат з цілою німецькою державою.

ФРАНЦУЗИ ЛЕТЯТЬ ДО РАДЯНЩИНИ.

ПАРИЖ (Франція). — Французький міністер летництва полетить до Радянщини з трома літаками. Він має на думці летіти до Праги, а потім до Львова, Києва й до Москви. В Радянщині французькі літаки відвідають деякі провінції. Французи сподіваються дістати від большевиків замовлення на літаки. Тепер вони мають надію діставати замовлення від большевиків також на зброю та на ріжні фабрикати, бо большевики вже майже нічого не замовляють у Німеччині.

Цей лет зорґанізував французький уряд на запрошення радянського уряду для закріплення між Францією і Росією приязни, яка тепер з кождим днем зростає. Цілком льоґічно, що приязнь і союз Росії з Польщею мусіли привести до сприятельовання її з Францією.

ПОЛЯКИ „ОБОРОНЦЯМИ" НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Стало відомо, що польський уряд хоче поставити в Лізі Націй питання, щоби зобовязання держав, створених по війні, супроти забезпечення прав національних меншин були також покладені й на старі держави. Таким домаганням Польщі пособляє гітлерівське переслідування Жидів у Німеччині.

До цього поінформовані особи додають, що Польща таким чином хоче полекшити свої зобовязання супроти національних меншин, зробивши їх універсальними для всіх членів Ліги Націй, між якими багато мають свої міжнаціональні непорозуміння. До таких держав у першу чергу належить Італія, Юґославія, Німеччина й т. д. Неприняття Лігою Націй польської пропозиції може привести до фактичного скасування польських зобовязань супроти національних меншин, яких, до речі, Польща вже давно не виконує.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО НОВОГО ПРОТЕСТУ

Ось вісти з Радянської України, виняті з приватних листів:

„Часто трапляється у нас людоїдство з голоду. Часто вбивають жебраків, що впрошуються переночувати, і самотні, безпритульні діти. Вбитих поїдають".

„У нас часто знаходять на вулицях та в будинках трупи вмерлих з голоду. Вимирають з голоду цілі села — до останньої людини. Якщо нам не допоможуть, усіх нас чекає смерть з голоду".

„Ми поїли всі пси й коти, ловимо миші; хліба не бачили від кількох місяців. Мати й обидва сини лежать з опухлими від голоду ногами. Пишеш, що колись побачимось. Ні, ми більше не побачимось; ми не вижиємо через цей жахливий голод".

„Умирають так: іде, впав і вмер, ховати нема кому. Лежать, доки не зогниють і лише кости останутья. Як колись було з кіньми, так тепер з людьми. Коти і пси ми позїдали, а коней нема давно; півнів на селі не почуєш".

Очевидно, що з таких вістей із рідного краю, з Великої України, можна списати грубі томи книжок. Усі ті вісти переходять всю нашу уяву. Бо як би ворожо ми не ставилися до совітсько-московської окупації України, то всежтаки годі було припустити, щоби „робітничо-селянська" московська влада довела Україну аж до такого нещастя.

Отся траґедія зрушила вже навіть закаменілі серця тих українських комуністів, котрі ще досі вірили в можливість московсько-українського співжиття. Тому сьогодні вже неможливо навіть подумати, щоби міг жити такий комуніст, котрий називав би себе Українцем, а заразом не запротестував проти отого злочину, якого допускається червона Москва, виголоджуючи свідомо Україну. Особливо неможливо подумати, щоби міг жити такий комуніст поза совітами, і не протестувати.

Тому українська еміґрація в Америці, приступаючи тепер до обєднаного загального протесту проти Москви, мусить заразом взятися за основне прочищення власного нутра. До ніякої української хати не сміє мати доступ большевик, що називає себе Українцем, а не протестує проти Москви. Ніяка народня орґанізація не може мати ніякого діла, в ніякій справі, з такою українською орґанізацією, яка не виступить тепер проти Москви. Всі ми одною лавою маємо засипати Вашинґтон петиціями, які піддає „Обєднання", й домагатися зорґанізування допомоги голодній Україні та висилки американської комісії для провірення відносин на Україні.

Д-р Остап Грицай.

ЯК УКРАЇНЕЦЬ КУЛЬЧИЦЬКИЙ ВРАТУВАВ ВІДЕНЬ В Р. 1683 ВІД ЗАГЛАДИ

З приводу свята 250-тих роковин освободження Відня від турецької облоги (12. IX. 1683. — 12. IX. 1933).

Дня 12. вересня ц. р. минуло **250 літ від** одної з найпропамятніших подій, про які знає історія, а саме **від облоги Відня Турками 1683 р.,** підчас якої і нам, Українцям, довелось — і то не з одного погляду — відограти важну, подекуди рішаючу ролю, звязану **з участю наших козаків у відсічі Відня,** а позатим **з геройським подвигом Українця Кульчицького.** Тимто й годиться нам присвятити двістапятьдесятим роковинам тієї облоги — святкованим нині у Відні незвичайно врочисто, — хоч коротку згадку, тимбільше, що чужі історики, здебільша під впливом Ляхів, про нашу участь в ній або не згадують зовсім, або невірно.

А історична правда ось яка:

Вже з історії України знаємо, що християнський світ Европи був з давніх давен ціллю наступів Татарів та Турків. І знаємо, що саме, бороначи Европу перед ними, **Україна** проливала довгими століттями потоки крови в боротьбах з лютими наїздниками, та що та християнська Европа не вміла ніколи гаразд двигнутись у справжньому обєднанню своїх держав на спільного ворога зі Сходу. З цього погляду було воно колись так, як є нині в Европі з большевизмом. Усі европейські держави знають, що большевицька Москва — це найстрашніший ворог уселюдської цивілізації і культури. Що вона змагає до того, щоби в потопі небувалого варварства знищити всі дотеперішні здобутки поступу і вигубити в морі крови всі небольшевицькі народи. Але що зробили досі оті европейські держати проти большевизму? Стільки, що й ніщо. Навпаки, вони для марних матеріяльних користей ще й заключують з большевією ріжні договори, замісць того, щоб бойкотувати большевицьких опришків у всім світі і гидитися всім, що большевицьке, як окрівавленим стервом. Отак і тоді з Турками. Готуються вони походом на ту чи іншу державу, то іншим це байдуже, або принайменше не так то вже спішно помагати боронити її, а союз двох чи трох держав у користь такої спільної оборони, це вже епохальна річ. А ще дотого після 30-літньої війни — отже саме в XVII. ст., коли то всі европейські держави були вщерть виснажені грозами военного лихоліття, про яке досіль не чувала історія, а викликаний Лютеровою Реформацією розлам у християнськім світі поділив народи і щодо віри на ворожі собі табори, чим турецькі наїздники вміли користуватись основно і при кожній нагоді.

Особливож відносно тодішньої австрійської імперії, хоч не була вона, що правда, і без союзників.

Як відомо, в XVII. ст. вся Мадярщина не належала ще до Австрії, тільки деякі її частини, тоді, коли в інших областях намагалися захопити владу честилюбиві мадярські вельможі, здебільша протестанти тай прислужники Туреччини, які власне з допомогою бісурменів гадали поборювати католицьку Австрію тай добувати перемоги в Мадярщині. Одним з таких у 80-тих роках того століття був ґраф **Емріх Текелі,** що став тоді мадярським князем і як васаль султана мав допомагати Туркам воювати Австрію, на престолі якої сидів у тім часі цісар **Леопольд І.** Отак Турки двигнулись р. 1683 на Відень, що його вони вже раз облягали безуспішно, а саме **в р. 1529,** за володіння султана Солімана. Турецька армія була цим разом просто великанська, бо числила самого війська **250,000** чоловіка, а проводив нею як начальний вожд **Кара Мустафа,** славний зі свойого богацтва лизун султана Магомета II., страшенно жорстокий, а притім такий собі вигідний жовнір, що його обоз — це було властиво чудово гарне орієнтальне місто, з гаремом 1,500 одалісок! Але як полководець він був без ніякого таланту, досвіду й розваги, про военне ремесло не мав ніякого поняття, в данім положенню не визнавався зовсім, і це в першу чергу його важкі промахи уможливили опісля оборонцям Відня їх блискучу перемогу над Турками.

Але поки до тої перемоги прийшло, турецькі хижаки й різуни вспіли перелякати ввесь світ страхіттями почагої ними облоги Відня.

Ось турецька навала, що двигалася з Бельґраду, наближалася до Відня, не спинювана ніким, бо цісарська армія, на чолі якої стояв **князь Карло Льотрінґен,** не мала більше як **30,000 чоловіка,** і мусіла тому, в міру походу бісурменів, та після початкових невдач, відступати в напрямі Відня і лишати так поганцям вільну дорогу. Отак князь Льотрінґен мав незабаром опинитися далеко за містом, над Дунаєм, і дожидати там приходу **союзних військ, значить польського короля Яна Собіського з нашими козаками, які творили головну частину його армії, та війська німецьких союзників Австрії.** А Турки тимчасом, простуючи на Відень, спалили по дорозі 4,000 місцевостей до тла і вимордували тут населення, навіть без огляду на те, що люди складали великі окупи і здавалися, повіривши Туркам, що вони їх помилують. І так турецька голота робила скрізь, ідучи за наказами лютого, але дурного Кари Мустафи, та своїх военних звичаїв, про які, напр. у піснях України стільки крівавих згадок. Врешті **14-го липня** бісурмени надтягнули з усім військом під Відень і обложили його, видвигаючи, як числять, **25,000 шатер,** причім, як далеко сягнуло око, аж кишіло від склублених юрб вершників, салдатів, важко навантажених возів, черед овець, коров, буйволів і верблюдів, тоді, коли під крик і рев тієї навали людей і худоби околиці скрізь горіли вогнями всеобхоплюючих пожеж.

Бо Кара Мустафа числив виключно на те, що страх, нагнаний ним Відневи видом великої турецької сили, примусить його зараз здатися йому на ласку і неласку.

Але Відень усетаки не злякався поганського болвана, який, правда, стояв дуже кріпко, але в якого був соломяний лоб, тобто дурна голова Кари Мустафи. Цей бундючний хижак, який майже ввесь час облоги провів у своїм гаремі і був таким нікчемним трусом, що боявся показати носа зі свойого шатра, наскочив на місто, якого оборонці здавали собі гаразд справу з того, що, обороняючи Відень, вони обороняють християнство і культуру всього цивілізованого світа. І хоч сам цісар Леопольд І. — як типовий Габсбурґ — не багато був варт, то за те люди, яким була доручена оборона його держави, виявилися справжніми героями, заслугуючими на пошану і в кожного чужинця. Так у першу чергу тодішній комендант Відня, **ґраф Рідіґер Штаремберґ,** світлий прообраз аристократа і лицаря, християнина і вояка, команданта міста, який вмів держати скрізь залізну дисципліну, а притім, як ніхто інший, оцінював нечувану посвяту залоги та всього населення, і своєю людяністю вмів злагодити і найтяжче положення. А попри нього славний епископ з Вінер-Найштадт, **ґраф Кольоніц,** бурмістр Відня **Андреас Лібенберґ** та інші. Всі вони видержали несхитно на своїх становищах. — Затеж Леопольд утік з Відня до Лінцу ще X. VII. — але, що вони змогли це зробити, до того причинився в значній мірі пропамятний подвиг нашого земляка, Юрія Франца Кульчицького, якому Відень в одну з найкритичніших хвиль облоги завдячував безпосередній звязок з Карлом Льотрінґеном.

Кульчицький, нащадок загонових шляхтичів **з Кільчиць Шляхотських, самбірського повіту в Галичині,** був заскочений облогою у Відні як проживаючий там купець, що наслідком невідомих нам ближче обставин опинився в наддунайській столиці. Але та подробиця, що він — як виявилося — знав знаменито турецьку мову і звичаї Турків, велять нам додумуватися якихось його звязків з Туреччиною раніше самої облоги, та це очевидно лиш здогади. Затеж знаємо певно, що тоді у Відні він служив в полку добровольців, яким проводив сотник **Амврозій Франк,** і що коли в другій половині серпня положення Відня стало особливо тяжке **і виявилася неминуча конечність повідомити про нього відповідним листом князя Льотрінґена, що стояв зі своїм військом на лівім березі Дунаю — близь Єдлезе, — дожидаючи приходу союзних військ, то Франк указав на Кульчицького, як на чоловіка, що зміг би з таким листом прокрастися крізь турецький табор до князя.** Так — Кульчицького і його слугу, Серба Михайловича, представили Штаремберґови, цей вручив Кульчицькому грамоту потаємного письма, і от наші герої, по турецьки вбрані й узброєні, та проведені до палісад міста самим комендантом, в ночі, дня 13. серпня, пустилися в дорогу, яка при найменшій необережности з їх сторони могла покінчитись для них і для Відня страшливою катастрофою. Та ніч була незвичайно похмура і ще став падати дощ, задля чого вони мусіли здержатись до рана, після чого однак без ваги пустилися крізь турецький табор, співаючи веселі турецькі пісні, чим і звернули на себе увагу одного турецького аґи (старшини), який запросив їх до свойого шатра, став частувати їх кавою, та спитав, очевидно, хто вони. Але Кульчицький, не стративши ні на хвилю своєї відваги, заявив йому, що він — купець в турецькій службі, який вибрався зі слугою в одно, підстежене ним місце, по городовину, і так переконуючо говорив про це до аґи, що той не тільки повірив йому все, але ще й порадив, якби то найкраще пробратись далі.

Отак Кульчицький тільки завдяки своїй просто безпримірній сміливости, проворности та бистроумности, якою не могла захитати і найбільша небезпека, зміг пройти де-далі ввесь табор, не збудивши в нікого ніякого підозріння, і, виминувши щасливо всі принагідні ворожі стежі, зайшов до села Нусдорф, що лежить уже над Дунаєм — коло гори Каленберґу — отже, в тодішній ситуації, недалеко головної кватири князя Льотрінґена. Але тут люди, побачивши двох чоловіків у турецькім одязі, почали до Кульчицького стріляти, гадаючи, що це турецькі шпигуни, поки врешті не вдалось йому при допомозі знаків припинити їх стрілянину, після чого Кульчицький, приведений перед нусдорфського війта, виявив, хто він і з яким ділом. І заразже мешканці Нусдорфу зраділи появою нашого земляка в районі армії князя, і допомогли йому переправитись Дунаєм туди, як до оконечної цілі його тисячами небезпек загроженої мандрівки. Але ще більше одушевлення викликала поява Льотрінґена, який приймив його з подивом і честю, приналежною такій великій хоробрости, і прочитавши письмо ґрафа Штаремберґа, передав через Кульчицького свою відповідь, притім щедро його обдарував. А Кульчицький так же щасливо, як зайшов над Дунай, повернувся тоюжсамою дорогою до Відня, увійшовши в місто **дня 17. серпня** через палісади на **Шоттенторі.**

Подвиг, від успіху якого залежала вся дальша видержалість оборонців Відня, був довершений, **порозуміння з відсічною армією осягнене всеціло!** І так не довго опісля, дня 12. IX., армія союзних, обєднавшись та заволодівши — після переходу через Дунай — Віденським Лісом і горою Каленберґом, що їх дурний Кара Мустафа **забув забезпечити,** вдарила на Турків та розбила їх ущерть, **причім українські козаки виконали головний наступ на обоз Мустафи і рішили боротьбу.** А Кульчицькому в нагороду віддано опісля всі мішки кави, що їх лишили Турки у своїм таборі, втікаючи зпід Відня, і він став **першим каварником Відня.**

Слава Героям!

СТАРИЙ МЛИН

Оповідання.

(9)

В городчику за хатою, зараз коло плота при дорозі, Анна виплекала високий корч рожі. Ціла корона, що рісно зацвила, виставала понад пліт. Олекса вже нераз бачив, як Анна обтинала сухі і зайві галузочки, привязувала рожу до палика, підливала її. З тих її заходів Олекса вгадував, що ся рожа, то любимець Анни. Раз, ідучи до учителя попри город, Олекса зупинився за плотом біля сеї рожі. Глянув у город, та Анни, ні кого іншого не побачив. Саме тоді Анна була в комірчині по тім боці городчика. Випадково глянула у мале віконце комірчини і побачила Олексу. Заперла дух в груди, ждучи, що буде. Не знала, чого він задержався. А він простягнув поза пліт обі руки. Лівою вхопив одну рожу, ножиком в правій шарнув попід рожу. Маючи вже в руці відрізану рожу, скорим ходом пустився далі. В очах Анни виступила слеза радости.

В грудях Анни ся крадіж рожі роздула давно жевріючу іскорку надії. Нині перший раз у неї виринула сміливіша думка.

— Як би так він справді — погадала — то се було би не лиш моїм щастям. Таке спасло би маму, бо відразу вбило би всяке підозріння. Обмовники вже береглись би, щоби за їх поганий язик не обірвати ґузда. Мама чахне під тягаром тих підозрінь і як щось не станеться, що маму очистило би в очах громади, то вже недовгий буде її вік.

В селі всі підготовляли празник. Лиш в хаті Загірнякової про празник ніхто не думав. Не було коли, бо треба було відробляти довг, що пішов на оборону невинної; не було й з ким празнувати, бо крім учителя, котрий деколи заходив до них, з ніким в селі жили. На передодні празника Анна сиділа при вікні горішної кімнатки, як звичайно нахилена над роботою. Марійка сиділа при столі і писала задачу, завдану їй Анною. Нараз Марійка кинула перо і прискочила до вікна, бо на дорозі затуркотіло і раптом затихло. Марійка була цікава, хто то задержався на дорозі перед їх хатою, і чого.

— То Ланковичева, — промовила Марійка до Анни. — Очевидно приїхала на празник. Мабуть їде до свого пасерба, або до війта. Чого вона тут стоїть? Ага! Мабуть щось при візку попсувалося, бо Олекса, котрий поганяє, скочив з візка і порається коло колеса. Ходи, Анно, подивися.

Анна спаленіла і ще більше нахилилася над роботою. В тій хвили увійшла наймичка коршмаря просити Анну, щоби їй щось зашила. Сказала, що їй треба, і додала:

— Ми дивувалися, що війтиха випікала не лиш у себе, а й у нас. Тепер показується, що у війта буде одної днини не лиш празник, а також будуть заручини. Два брати з двома сестрами. Один Ланкович вже оженився з одною війтівною, з другою завтра заручиться другий Ланкович, Олекса. Олекса саме тепер надїхав. Подивіться!

Лице Анни раптом побіліло. Хотіла спитати, щоби допевнитися, чи добре чула, та мала Марійка виручила її, питаючи наймичку:

— Олекса заручиться з Мартою? Жениться з того поганою дівкою?

— Що з того, що погана? — відповіла наймичка. — Вона зате богата. Від дня весілля старшої, Олекса дуже часто приходив або приїздив до Синячки. Заїздив до свого брата, у котрого дуже часто сходився з Мартою, бо вона що днини прибігала до братової Олекси, рідної сестри Марти. Він ніколи довго не балакав з нею, бо звичайно зараз ішов до учителя. Чогось то все ішов до нього нашим майданом, туди, поза вашу хату, поза кладовище. Хоч Олекса ні троха не показував, щоби так дуже рвався до Марти, Марта залюбилася. Не диво. Такого вродливого парубка в нашім селі нема. А він?... Йому потрібна жінка, бо бере у свої руки два великі господарства: одно по батькови, друге мамине. Богатому все замало того, що має. І Олексі мабуть забаглося побільшити родинний маєток. Ось, гадаю, причина, чому гарний парубок бере погану дівку. Сумніваюся, чи Олекса полюбив Марту. Бере її, бо богачка.

— За мною зазирав, з Мартою жениться! — погадала Анна, зітхаючи.—Марта донька богача, я бідна швачка.

— Чи се вже остаточно порішене? — спитала Загірнякова.

— Я гадаю, що як війтиха вже напихає перини і дала шити сорочки, то хіба не можна сумніватися.

На полотно в руках Анни впали дві тяжкі слези.

— Добре мені так, дурній!— думала. — Чому я поясняла в свою користь те, що він, балакаючи з учителем тоді там, сидячи з ним на лавці, так часто закидав очима в сторону мого вікна? Я дурилася, що він тільки на те, щоби мене побачити, йде попри нашу хату, попри сад і кладовище, ідучи до учителя. Я ґадала, що він, крадучи мою рожу, уявляв собі, що мене дістає у свої обійми. Я дурна й не погадала, що парубки мають звичку обчімхувати і руйнувати всякі цвитучі корчі і деревця!

Анна нагадала собі, як то вона, задурена таким розумінням поведення Олекси, раз довго сиділа в городі під плотом, коли по тім боці плота при дорозі стояли учитель і Олекса. Вони не бачили її скулену і стояли, балакаючи. Вона довго сиділа так на підслухах, любуючися голосом Олекси і його розумними гадками. Пригадала собі, як то він ще останньої неділі в церкві станув так, щоби її бачити, і ввесь час вдивлявся в неї як в образ.

— Як мені було не дуритися?! — вона тепер подумала. — А я таки була дурна, бо не подумала, що кохання, коханням, а богацтво богацтвом. Я не подумала, що він може й любить мене, з чого ще не виходить, щоби йому нелюбий був маєток. Я не подумала, що дістати маєток якоїсь дівчини, можна тільки оженившися з нею; здобути кохання можна й без вінчання.... Чи не таке в Олекси було, може ще є на думці? Може він увірив у той наккеп про неї і адвоката? Увіривши, може гадає, що коли бідна швачка зробила початок з одним, то піде далі й з другим?!

В груди дівчини зробилося пекло. Сиділа, туманіючи з голкою в руці над полотном. Зразу хотіла вибухнути плачем і кинутися мамі на груди. Та перемоглася, бо подумала, що тим лише причинила би мамі нову журбу.

Минула ніч, для Анни дуже прикра, бо вснула дуже пізно на подушці перемоченій слезами. Празничний день привитала як з хреста знята. Днина, хоч вже осінна, була ясна і тепла. На темно-синім небі не було хмаринки. Сонце гріло лагідно, вітер завмер. Обізвався церковний дзвін. Загірнякова до церкви не йшла. В селі ще не всі бачили її по повороті, тож не хотіла, щоби по дорозі на неї ззиралися. Мала Марійка пішла з одною своєю товаришкою. Анна зібралася і вийшла сама. Не хотіла, ідучи до церкви, стрічатися і балакати з людьми, тож не пішла дорогою, а садом і кладовищем. Як би не те, що вже її побачили, була би присіла на землі, щоби сховатися за мур кладовища. Дорогою по тім боці муру, рівно з нею, ішла родина війта і Ланковичева з Олексою. Коли глянули на неї, вона поклонилася їм. Всі відклонились, не виключаючи гордого війта. Лише одна Марта неначе не бачила Анни. Пишна, з задертим догори носом, ступала по правім боці Олекси. Майже не тямлячи себе, Анна ішла поволи за ними і сама не знала, як опинилася в церкві. Довго стояла, не бачучи в церкві нічого, не чуючи нічого. Колиж нарешті підвела очи, спаленіла і затрусилася.

— Що він від мене хоче? — подумала.

(Далі буде).

Зміна.

— Що то була за нова дівчина, що я тебе вчора бачив із нею в авті?

— То не нова, це стара, лише наново помальована.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Т. М., Вудсайд, Л. Ай. — Не треба доливати оливи до вогню. Церкви можуть не погоджуватися, але світські можуть і повинні виступати в таких справах обєднано. Лишаймо при народніх маніфестаціях релігію на боці.

„КОЛИ РОЗЛУЧАЮТЬСЯ ДВОЄ"...

Романсу на ці слова великого німецького поета Гайнриха Гайне перекладено на українську мову. Її мелодія широко відома між Українцями. Цю романсу можна прикласти до тої ситуації, що утворилася поміж двома спільниками ще від 1922 року — Росію і Німеччиною.

Так, здається, що святкований недавно десятилітній ювилей Рапальського договору між Німеччиною і Росією вже скоро стане спомином минулого, історичного, але не дійсним фактом.

Спробуємо розглянути на основі найновіших інформацій те положення, що утворилося в Европі за останнє півріче.

Чеський щоденник „Право Ліду", що має дуже добру політичну інформацію про закордонну політику, бо стоїть дуже близько до гол. референта женевської світової конференції для розброєння, чеського міністра Бенеша, повідомляє в числі з 26 липня про ті події, які привели до виразного охолодження приятельських відносин між Німеччиною і Радянським Союзом. „Право Ліду" пише, що на весні, після перемоги партії Гітлера в Німеччині, **Сталін запропонував був Гітлерови ще тісніший воєнно-політичний союз.** Москва це робила цілком свідомо й пляново, бо мала острах перед Японцями на Далекім Сході й окрім того побоювалася „інтервенції" тих держав, які хотіли силою повалити комуністичну диктатуру 1918—1920 рр. (Англія й Франція). Москва йшла так далеко в своїй прихильности до Німеччини, що не хотіла пристати до **бойкоту** німецьких товарів, який почало світове жидівство через політику Гітлера на німецьких Жидів.

Як же відповів німецький національ - соціялістичний уряд на ці московські пропозиції? Як відомо, в цім уряді були великі розходження з приводу тих московських плянів. Націоналісти старого покрою, як Гугенберг, граф Ревентльов та інші були того погляду, що Німеччина й Росія, незалежно від форми державного устрою, були й будуть природними союзниками, бо, мовляв, мають спільних ворогів — Польщу й Францію з їх союзниками. Цей погляд поділяв також Гітлер. Але проти зміцнення союза з СРСР виступила „ліва" частина національ-соціялістичної партії на чолі з міністром Ґерінґом. Ґерінґ сів на літак і полетів до Риму, порадитися з італійським диктатором Мусолінієм. Для Мусолінія була думка про німецько-російський союз дуже неприємна, бо це перекреслювало пляни Італії бути „язичком у вазі" в політиці европейських держав. Мусоліні хоче мати Німеччину в тісному порозумінню з Італією, а не з Москвою. Тому він не радив Німцям приймати московські пропозиції.

Що ділося в уряді Гітлера, про це певних відомостей дуже мало. Але очевидно перемогла течія, „ворожа Москві. Наслідком того рішення був відомий меморіял Гугенберга на лондонській господарській конференції в червні ц. р. Наскільки цей меморіял ставив вимогу про наділення Німеччини земель на сході Европи для кольонізації, то цим були глибоко ображені московські комісарі. Цеж була **відповідь** на їхню пропозицію союза!

І в одну мить московська політика повернулася на 180 ступнів. Літвинов почав пекти „пакти про ненапад" праворуч і ліворуч, від Афганістану аж до Румунії. До пакту з Москвою попристали й ті держави, що не мають спільної границі з СРСР: Чехословаччина і Югославія. Необережний крок німецького уряду використала Франція, щоб перетягнути Москву на свій бік. Москва зі свого боку махнула рукою на ревізію мирових договорів і запрошує до себе „в гості" бувшого французького премієра, п. Еріота. Еріо з радістю це запрошення приймає й говорить про „традиційну приязнь" між двома „великими націями".

Гітлер побачив, що італійська порада привела Німеччину до повної ізоляції в міжнародній політиці. Тому він усунув Гугенберга, як, мовляв, „винного" за той меморіял, і радив московським комісарам не брати цього виступу поважно. Але було вже запізно. Вже Варшава приймає бенкетами відомого „російського патріота" з польського міста Тарнова, пана Радека, як делегата союзної держави — Москви. „Цивілізована" Европа ходить „ходором перед паном Хведором" із Москви, не хоче й знати про голод і людоїдство, бо Сталін тепер їхній союзник! Ви подивіться, що говорить французький посол у Москві, п. Альфан, до редактора париського щоденника „Ентранзіжан" з 30 липня: „Оповідання про голод **дуже перебільшені. Я не вірю цим звісткам**, які ширять російські емігранти, **але головно Німеччина**, щоб громадська опінія у Франції не була прихильна до СРСР."

Далі Альфан зазначує: „Від приходу Гітлера до влади між Берліном і Москвою **вже нема приятельських відносин**."

Чи відновляться давні відносини між Німеччиною і Росією? Мабуть ні. Москва сподівається дістати гроші від Франції, а тому Сталінови дружба з Берліном непотрібна. „Двоє розлучаються". Але з тою ріжницею, що не „плачуть" і не „тяжко зітхають", як співається в романсі.

К. П.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІЛВОКІ, ВІС.

На Павільон.

Тов. ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союза, пожертвувало на Український Павільон на Світовій Виставі в Шікаго $10. Жертвували члени: Н. Кудринський 50 ц.; А. Ковтун 25 ц.; І. Гірський 25 ц. — Разом $11.25.

Висано на руки д-ра Мирослава Сіміновича $11.25.

Н. Кудринський, секр.

ГЕЙ, ХЛОПЦІ, ВРАЗ!

Гей, хлопці, враз!
В бій завзятий,
Ворог клятий
Хмаров йде на нас.

Гей, хлопці, позір!
Враз всі сили ми доложим,
Душу, тіло ми положим,
А в побіду вір!

Гей, хлопці, вперед!
Сміло, гордо і рядами
В бій рішучий з ворогами,
Ми козацький рід!

Дм. Захарчук.

У гостях.

— У вас, пані, чудово! Ніде не почувався я так гарно!

— Ах, було би ще багато приємніше — відповідає господиня — та, на жаль, наймиліші гості не прийшли.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРОНКС, Н. Й. Збори 298 відділу відбудуться в суботу, 16 с. м., в годині 8-мій ввечір, під ч. 1410 Вайс Евеня.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Збори відділу 332 відбудуться в неділю, 17 вересня, в годині 2.30 ввечір, при Колфакс ул. Проситься всіх членів о присутність. — Микола Попадюк, предс.; Михайло Баліцький, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 24, повідомляє, що триквартальний мітінг відбудеться в неділю, 17 вересня, в годині 2-ій пополудни, в гали М. Негребецького, 84 Норт Рівер ул. Обовязком є кождого члена прибути на цей мітінг. — Ст. Карбовничак, предс.; Я. Кривий, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє, що мітінг відбудеться в неділю, 17 вересня, в годині 2-ій пополудни, в гали де звичайно. Проситься всіх членів явитись на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — І. Гатала, предс.; Ст. Мусій, кас.; Г. Тимчій, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться 17 вересня, в годині 6-тій ввечір, в О. Сидора при Кінг ул. Проситься всіх членів зійтися в призначений час хоч раз на три місяці і виповнити свої залеглости. — О. Сидор, предс.; Гр. Лисяк, кас.; В. Погорівка, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в суботу, 16 вересня, в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 847 Норт Френклин ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо є справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свою належитість. — Ілько Савчин, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 17 вересня, в годині 2-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Обовязком є кождого члена прийти на ті збори. Ті члени, що брали позичку, мають прийти і забрати собі свої грамоти. Ті члени, що мають діти до переписання в старші члени, щоб принесли старі діточі грамоти, бо їх муситься долучити до аплікацій, а старші члени, котрі хотять виміняти старі грамоти, щоб принесли старі грамоти на збори. Проситься не чекати з виміною грамот, бо чим скорше тим ліпше. Союзовим лікарем вибрано лікаря George W. Surgent, котрий має свій офіс під ч. 246 Dayton Ave., Clifton, N. J. — Михайло Федорів, фін. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 187, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінг відбудеться в неділю, 17-го вересня, в годині 2-ій пополудни, в Укр. Гали під ч. 803 Фронт ул. Проситься кождого члена прийти на час і вирівнати свої належитости. Члени, котрі дали свої грамоти до виміни, нехай прийдуть і заберуть собі свої нові грамоти. Члени, котрі ще не виміняли своїх грамот, нехай принесуть на мітінг свої старі грамоти. Проситься тих родичів, котрих діти є членами, а минуло їм 18 рік життя, принести діточі грамоти і переписати їх до старших членів. Перший рік мають опуст. Проситься тих родичів, що ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, щоби вписали на тім мітінгу. Повідомляється родичів дітей, що уряд опікуна дітей знесено, а вкладки за дітей родичі мають платити кождого місяця на руки секретаря. — Павло Лагоцький, секр., 618 Grant St.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори і квартальні відбудуться в пятницю, 15 вересня, в годині 7.30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Взиваю кождого члена обовязково на ці збори прибути, бо є важні справи до полагодження. Звертаю увагу тим членам, котрі мають залеглість до У. Н. Союза і до Тов. Січ, і прошу прийти на збори та вирівнати, бо в противнім разі такі члени і їх діти будуть суспендовані. — Т. Наконечний, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє усіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 17 вересня, в годині 1-ій пополудни. Обовязком є кождого члена явитись, бо є важні справи до полагодження. — Відділовий уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 16 вересня, в годині 8-мій ввечір, в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та вул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до вирішення. — П. Боднар, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. ім. Князя Данила, від. 356, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 16 вересня, в годині 7-ій ввечір, в домі Укр. Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Проситься усіх членів прибути на цей мітінг в означений час, бо є багато важних справ до полагодження. Проситься довгуючих прийти і заплатити свої довги, бо інакше будуть суспендовані. Члени, котрі хочуть змінити свої грамоти, нехай принесуть на мітінг свої старі грамоти і підпишуть аплікацію о нову. — Іван Сорока, предс.; Яким Шкрібенець, кас.; Олекса Діорка, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома усім місцевим і позамісцевим членам Бр. св. Георгія, від. 239, що мітінг відбудеться в суботу, 16 вересня, в годині 7.30 ввечір, в домі Горожан, 847 Н. Френклін ул. На цей мітінг запрошується усіх членів, бо є важні справи до полагодження. Проситься членів старатись вирівнати свої вкладки. Члени, котрі хочуть змінити свої грамоти, нехай принесуть на мітінг свої старі грамоти. Хто хоче вступити в члени Братства і У. Н. Союза, нехай прийде на цей мітінг. — Семен Рудакевич, предс.; Ст. Вільчинський, кас.; Н. Волос, секр.

НІЧ.

Ніч така милая,
Колишесь лелія,
Потічок тихо журчить,
На небі зіроньки
І дрібні хмароньки,
Гай і діброва мовчить.

В полю долиною,
Срібнов стяжиною
Золота Липа блестить,
А гень за горами,
Срібними хмарами,
Зіронька ясна горить.

Ген... ген за горами...
Вповитий чарами,
Місяць ліниво пливе,
Серпоньки срібнії
На хати бідні
З усміхом ніжно кладе.

Сон крилом криє,
Світ божий мріє,
Тихо довкола — все спить,
Місяць і зорі
В синьому морі,
Зіронька ясна горить.

Дм. Захарчук.

Вміє собі порадити.

— Справді не розумію тебе, — каже Андрій до Миколи; — лікар записав тобі денно одну тільки чарку вина, а ти пєш вже пяту.

— Що ти хочеш від мене? Я придержуюся строго лікарського припису; бо я був у пятьох лікарів і кожний з них записав мені одну чарку.

Віктор Ракоші.

ЛІКУВАННЯ НА СЕЛІ

Раз, як я з великої фляшки наливав чорнила до каламаря, запримітив я, що рука мені дріжить і кілька капель чорнила капнули на бурачкове сукно бюрка. Я приловив теж себе при цьому, що я писав зовсім інші слова, ніж ті, які були потрібні, щоби речення було зрозуміле. Лікар, якого я радився підчас перерви між першою та другою дією цікавої премієри, сказав мені, що я задовго сиджу вечорами; на вечерю повинен я пити лише молоко та йти вчасно спати. Тут задзвонив дзвінок і ми не могли далі балакати. На таке звичайне говорення, як напримір, що я не повинен нічого їсти на вечерю та скоро йти спати, я, як поважний чоловік, не можу згодитися. Тому то після вистави я взяв лікаря на вечерю, щоби полагодити з ним цю справу.

— Любий докторе, коли ти ще пригадуєш собі те, що ти мені говорив у театрі, то послухай, яка моя відповідь: Я все їстиму на вечерю, бо лише це робить мені добре. Всенький день я майже нічого не їм. Вчасно не буду йти спати, бо тоді не можу вснути. А молока то я не пю від дитинства. Дай мені якусь мудрішу раду.

— Добре, то їдь на село та один місяць жий як селянин. Ходи на лови, рубай дрова, черпай воду, поганяй, коси траву... словом, рух на свіжому повітрі, цього потрібно тобі.

— Це вже що інше. Дома я не можу змінити способу життя, а на селі я здатний до всього.

Так то пізною осінню рішився я виїхати на село. Мій вибір упав на вуйка, якого я знав як нахмареного, замкненого в собі чоловіка. Він певно не буде вимагати, щоби я забавляв його столичними небилицями. Він буде радий, як я не перепинятиму йому.

На мій лист прийшла зараз телеграма, яка повідомляла мене, коли віз ждатиме на мене на чемеській стації.

На чемеській стації застав я на моє здивування Андора Пака, довголітнього шкільного товариша. Він разом із візником у лібереї здержував два могутні ірляндські коні, щоби вони не сполошилися льокомотиви та не пігнали.

— Сервус, Банді! Ти певно не на мене чекаєш?

— А на когож би? Я випросив собі тебе в вуйка. Чейже як молодий чоловік не схочеш жити у печерника?

— Таж я хочу відпочати собі та скучати.

— Це й так можеш мати. Одначе час проводити скучно та скучати на смерть, це дві зовсім інші речі. Ходи!

Ми посідали на віз і поїхали дуже скоро. Холодний осінній вітер висвистував довкола нас.

— Пів кільометра на мінуту, сказав Банді, що хотів так означити скорість своїх коней.

Доки ми сиділи на возі, він зовсім не цікавився мною, так дуже був занятий кіньми. А коли й говорив щось до мене, то лише про коні.

Яких двацять хвилин тревала ця мовчазна погоня легесеньким візочком. Вкінці ми вїхали в село. Тут ми злізли з воза, Банді кинув віжки візникови та сказав до мене: „Всеньке село знає, що ти приїжджаєш. Доньки й матері стоять у вікнах, навіть ті матері, що були ще малими дівчатками, як ти був тут востанне.

— Що ти кажеж? Тобто ми так постарілися?

— Так, мій хлопче, ми старі парубки — скажімо: в найблагороднішому того слова значінні.

— Що ти під тим розумієш?

— Розумію під тим лише це, що ми для одружіння вже застарі, та всеж ми любі й милі хлопці.

— Та чого ми позлазили?

— Чого? Ти не розумієшся на жартах. Я не хочу, щоби все село за одним махом зрозуміло, чи ти постарівся, чи відмолоднів; чи ти став гарніший, чи поганіший. Словом, я хочу жінок трохи посердити. Ось тут цією стежкою підемо додому.

Я здвигнув плечима. Я не міг зрозуміти, що в цьому саме може бути такого забавного. При обіді уложили ми програму: відвідаємо Тамашів, Фіртошів, Тордаїв і Андяїв.

— Алеж прошу тебе, — сказав я — то буде забагато. Що буде з мого рубання дров і ношення дров, які мені приписав лікар?

— Ці родини мусимо відвідати першого дня, бо вони найзнатніші й вони найскорше образились би. Знаєш, у нашому селі то найважніша розривка й забава вдавати ображеного. Без того було би нам смертельно скучно.

— Та насамперед може підемо до мого вуйка.

— Його нема дома. Поїхав до Чеке купувати вівці.

— А чи вони не будуть робити історії з того, в якій черзі відбулися відвідини?

— О, це я уложив ґеніяльно. Число перше: Тамаші. В них посідаємо; то будуть офіціяльні відвідини. Одначе після короткої річевої розмови поступимо під число два, до Фіртошів. Там перекусимо, а молоді пані заґрають нам на фортепяні. Тепер приходить число три: родина Тордаїв. Там повечеряємо. А до Андяїв я зараз пішлю, що можуть сподіватися нас по вечері до тарока.

— Славно, цього не придумав би й найславніший стратеґік!

Пів до пятої вибралися ми до тріюмфального походу в смокінґах, невеличкій чорній краватці та мягесеньких повстяних капелюхах. Бо коли старий парубок і зречеться думки про одружіння, то зовсім не зрікається того, щоби не мав робити завойовань.

Можна уявити собі, що Тамаші приняли нас приязно. Вже на подвірю скакали нам до грудей собаки. Дядько Тамаші, паніматка, сини та Фльора, дочка, аж змучилися, так розпитували нас.

— Твоє волосся, сину, починає рідшати, — сказав старий приязно — ти повинен оженитися.

— Гіді, дядьку. Я маю таке щастя, що залюблююся лише в убогих дівчатах. А на такий люксус може собі позволити лише багатій.

Хоч нас так приязно просили, щоби ми ще лишилися, ми спакувалися та пігнали далі до Фіртошів. Фіртошівні відомі були на ввесь комітат як найгарніші дівчата. І вони вповні заслугують на цю славу. Я висловив великий жаль, що ті три сотворіння, свіжі як роса, з ясними очима та ямочками в бороді, ті три цвітки-пуплішки старого, звітрілого хутора Фіртошів малиб тут відцвисти.

— Добре, ви прийшли на підвечірок, — сказала пані Фіртош, як погамувала перші радощі з приводу побачення.

— Коли пані позволять, — відповів Банді.

— Затям собі, — сказав він опісля, звернувшися до мене, — тут будеш пити найліпшу на ввесь комітат каву з буйволячим молоком.

— О ні, — запримітила пані Фіртош скромно, — цього року була погана паша, тому наші буйволи підупали.

Тому, що я вже знав сільських жінок, то я вірив, що ті буйволи такі, що мало не тріснуть.

Коли я взагалі був би приятелем підвечірку, то я мусів був би й сам собі признати, що то найліпший підвечірок, який я колинебудь їв. Та я приїхав сюди рубати дрова, ходити на лови, а не тому, щоби півтора години сидіти на одному місці, і їсти тоді, коли я того ніколи не роблю.

Після підвечірку грали на фортепяні. Я прийшов до висновку, що навіть найгарніша дівчина виглядає погано, коли грає погано на фортепяні. Катруся Фіртошівна грала добре лише чардаша на циганський спосіб.

Та ми мусіли йти далі.

— Вже? — спитали дівчата? — Та куди це вам так спішно?

— Нас запросили Тордаї на вечерю.

— Та ви скоро справляєтеся: насамперед ідете до Тамашів, потім на малесеньку хвилиночку поступаєте до нас... — це речення стала говорити мати, та як могла його покінчити, ми вже були на вулиці.

Тепер прийшли на чергу Тордаї. Їх діти, на щастя, вже спали. Я не тому кажу на щастя, начеб я не любив дітей, навпаки, я їх дуже люблю, лише зараз після того, як їх обмили.

Тут дали на вечерю стільки, начеб ми прийшли з корабля, якого залога, не ївши й не пивши, блукалася по океані.

По вечері Банді сказав:

— Цей хлопець (себто я) не може обійтися без карт і ви, пані добродійко, позволите, що ми заберемося до тарока.

— Певно, у вас карти перша річ.

— Перша вечеря, друга карти, як бачите, — сказав я ніби не знати яку ґеніяльну думку.

Ми перейшли до сусідньої кімнати. Там — у сільській канцелярії — був уже стіл застелений зеленим сукном. Алядар і Павло Едерич, сусід-парубок, ждали вже неспокійно, а лопивали спокійно.

— В саму пору, — озвався Алядар уже здалека. — Моя жінка та її сестра вже пішли спати.

Ми сікнчили грати щойно в пятій годині рано.

На другий день пробудився я в полудне. Як лише я рушився, в кімнату вбіг Банді.

— А що сину, чи спав ти добре?

— Дуже добре.

— Я сьогодні був уже дві години на проході. Чуєш, велике обурення.

— Хто з чотирох сердився?

— Всі чотири.

— А то знаменито! Чогож то?

— Тамаші образилися, що ми зложили їм лише суху офіціяльну візиту, Фіртоші беруть за зле, що ми в них лише підвечіркували, а не вечеряли; Тордаї гніваються за це, що ми їх перших не відвідали, а вкінці Андяї люті, що ми до них прийшли лише тому, щоби грати в карти. Ти не запримітив, що Андяїха та її сестра навіть не показалися? То треба направити.

— А як?

— Нині підемо на чорну каву до Фіртошів, де ми вчора були на підвечірку. На підвечірок підемо до Тамашів, де ми були вперше з гостиною. На вечерю підемо до Андяїв, яких ми вчора найтяжче образили, а в карти гратимемо в Тордаїв, яким учора від нас найбільше дісталося...

— Добре.

Ледви ми проковтнули останній кусочок, пігнали ми до Фіртошів, щоби там випити чорну каву. До Тамашів поступили ми на підвечірок, до Андяїв на вечерю, а до Тордаїв на карти.

На другий день, як я пробудився, сказав Банді сумно:

— Приятелю, вони знову гніваються.

— Скільки?

— Всі чотири.

— Та чогож?

— Тамаші сподівалися, що ми будемо в них на вечері. Те саме сподівалися Фіртоші, Андяям не подобалося, що ми лише скоро зїли вечерю тай зараз побігли грати в карти. А Тордаї вірять, що першого дня не смакувала нам вечеря, тому ми на другий день прийшли до тарока. Мусимо знову це все направити.

— А як?

— До Тордаїв підемо на обід, до Тамашів на вечерю, до Фіртошів на снідання, а до Андяїв...

Бідачисько не скінчив говорити; видивився на мене і геть збентежився...

— А не можна би в однім дні перепросити лиш одних? — спитав я.

— Ні, то неможливо. В кого зачали би ми?

— Ба, приятелю, коли так, то я далі не мішаюся в цю справу. Я не приїхав сюди хвалити буйволяче молоко, їсти конфітури та слухати вальса з „Пташника з Тиролю".

— Тобі легко говорити. Ти собі відси поїдеш, а мене оставиш на поталу. Зроби це для мене, приятелю. За тиждень полагодимо справу з усіми чотирма родинами.

— Цілий тиждень? Ніколи в світі! Ще нині переношуся до вуйка, ніяке товариство мене не обходить.

— Так? Тож хай тебе Бог береже, щасливої подорожі. Сервус.

При тих словах узяв капелюх, а мене полишив.

Він також образився!

Вломник (до товариша, показуючи на банк): Тут вломлюватися, то шкода часу!

— Чому?

— Абож не бачиш, що то банк, а чейже відомо тобі, що в банках тепер пустка!?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРОЗРІЛИ ВІД КОМУНІСТИЧНОЇ ДУРИЙКИ.

Довгі роки наша еміґрація в Бостоні хорувала на ріжні партійні хвороби. Свідомі українські громадяни кидались на всі сторони шукати ліку на ріжні „ізми", щоб хоч звернути масу до праці на рідній ниві. Та вислід з того був невеликий, бо багато з наших Українців ішли до тих, що проповідували повалення старого капіталістичного ладу та поставлення на його місце нового ладу, де робітникови буде рай на землі. Цей рай червоні обіцяли, а за свої обіцянки московські комісарі казали грубо платити їм, а сердяги платили й не питались, на що тим комуністичним панкам гроші, коли вони не вірять у гроші. Та український, віруючий у большевизм робітник не мав відваги спитати це, бо комуністично-московська дисципліна наказує „малчать і не разсуждать!" або „давать і не питать". Робітник з дня на день тяжко працював, а московські наймити сиділи за червоними столиками по централях та думали, як то найзручніше обдурити „хахлів".

Комуністи для Українців мали спеціяльний подарунок, а саме — українську державу, а з нею українізацію. Та кого вони українізували? Бо тих, котрі любили свій народ, свою Україну, що хотіли для неї працювати на полю культури та на інших народних ділянках, большевики назвали зрадниками свого й скатували в страшний спосіб. Багато жертв приніс український нарід на те, щоб Україна була державою, в якій наш нарід міг би сам порядкувати по своїй уподобі.

Під плащиком „українізації" Москва показала свої справжні зуби, якими старається пожерти все українське національне. Щоб їй було лекше проковтнути Україну, то Москва зєдинилася з Варшавою й Румунією, разом підписавши договори приязні. Забезпечивши себе зі сторони Польщі й Румунії, Москва почала ще більше нищити Україну, а Польща й Румунія, забезпечивши себе зі сторони Москви, по свому збільшили переслідування Українців. Москва нищить тепер український нарід голодом, а Ляхи й Румуни заповняють свої страшні тюрми свідомою українською молодю.

Нарешті й Українці-большевики, які колись вірили, що зможуть разом з Москвою запровадити нове життя для народу українського, зрозуміли свою помилку. Вони побачили, що большевицька Москва, за зразками чорних московських царів, править Україною та запроваджує кріпацтво, яке привело населення до голоду.

Москва показала своє обличе й те обличе є таким, що наші большевики почали робити відворот до свого. Почалась метушня, почали битися в груди та просити прощення у неньки України, говорячи, що помилились. Це тепер роблять комуністи на Україні в Европі й навіть уже багато таких знайшося тут в Америці. Та ще багато лишилось таких, що не знають, що робити й хитаються. Є такі й у нас у Бостоні. Отже я кличу до них: покиньте свої хитання й роздумування та вертайтеся до праці на національному українському полі. Народ прийме вас як своїх заблудших синів, які, розкаявшись, повернулися до нього. Минуле вам проститься й забудеться в інтересах майбутньої спільної праці на користь українського працюючого народу.

Н. Давискиба,
Бостон.

НЕ БУЛУ.

Не буду, не буду
Ворогам служити,
За Україну піду
Вороженьків бити.

Ой прийде, ой прийде
День і ця година,
Кождий вільний з нас буде,
І наша Україна.

Не буду, не буду
З ворогом миритись,
Лиш буду, ой буду
З ворогами битись.

Ой прийде, ой прийде
День і ця година,
Ясне соненько зійде,
Всміхнеться Вкраїна.

Дм. Захарчук.

Напад на поїзд.

До ваґону входять два бандити. Вищий каже:

— Пані й панове! Руки вгору! Нікому не зробимо нічого злого, лише від панів заберемо гроші, а від пань поцілунки.

Нижчий бандит поправляє товариша: — Ні! Гроші візьмемо, одначе не будемо такі брутальні, щоби цілувати пані.

На це відзивається жіночий голос:

— Що ви мішаєтеся? Той вищий пан прийшов перший!

— Завіщо ви попалися сюди? — питаються арештанти нового арештанта, якого возний впустив саме в келію.

— За короткозорість.

— Якто?

— Я не бачив полісмена, як закрався в золотникову крамницю.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Іван Урбан і Василь Футулуйчук зібрали на визвольну боротьбу 7 дол. 97 цнт. Жертви зложили: В. Футулуйчук, В. Мадараш, П. Риганич, С. Ковальчик, А. Чура і Н. Н. по 50 цнт.; В. Вовчук, І. Урбан, О. Спяк, М. Спяк, С. Михасів, Валерія Михасів, пані Шеремета, Н. Древецький, Й. Байбер, С. Чайковський по 25 цнт.; П. Ковальчик 50 цнт.; дрібними датками 1 дол. 97 цнт. Разом 7 дол. 97 цнт.

Гроші вислано через Обєднання на визвольну боротьбу.

І. Урбан.

—o—

ВІЛЛІНҐ, В. ВА.

Для інвалідів і Рідної Школи.

На забаві в нашого громадянина Івана Шелеви, знагоди 48 літ його віку його гості не забули й про рідний край. Присутні зложили свою жертву як слідує: по 1 дол.: Марія Куцло (з Дітройт) і П. Копчак; по 50 цнт.: І. Шелева, о. Ковальський, В. Когут, С. Грушкевич, М. Дуткевич, А. Бліщ, П. Кітляр, Д. Палюх; по 25 цнт.: П. Вітенко, М. Зень, І. Рафа й А. Папа. Збірку докінчено на звичайних місячних зборах бр. св. Ів. Хрестителя, від. 56 У. Н. Союза. Жертвували: М. Петрик 75 ц.; П. Вітенко і Й. Адамяк по 50 ц.; по 25 ц.: Я. Вітенко, В. Когут, М. Дуткевич, В. Реваковський, Т. Тихоневич. Разом усіх грошей прийшло 10 долярів, котрі переслано через Обєднання з призначенням 5 долярів для українських інвалідів у Львові, а 5 долярів для Рідної Школи в Краю.

М. Дуткевич.

—o—

ТОВНТОН, МАСС.

На допомогу голодуючим в Рідним Краю.

Переслано через Обєднання 10 долярів: 5 дол. голодуючим на Підкарпаттю, 5 дол. голодуючим на Великій Україні.

Жертва була зібрана: 7 дол. в церкві св. ап. Петра і Павла, в Товнтон, Масс., 3 дол. в буковинсько-українській православній церкві в Іст Кембрідж, Масс.

о. Д. Поліщук.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(43).

Тородон побачив, що йому треба тепер битися з несподіваним ворогом. Він випустив зі своїх рук дівчину й почав наближатися до свого ворога. Панатлі не скористала з можливости втечі, а лишилася в печері. Вона чула, що незнана потвора говорила їй, що вона є приятелем любого їй Омата й тому вона рішила пособити тому невідомому. Дівчина стояла з ножем у руках, коли Тарзан і Тородон зчіпилися в страшній боротьбі.

Дівчина була певна, що незнана їй потвора не вийде з рук Тородона живою. Адже тут не було ще такої живої істоти, якої отсі Тородони не перемоглиб. Вони були великої сили, зручности й мали хист до боротьби. Тородони були страхіттям не лише для жінок у країні Ваздонів, але й для вояків, які, побачивши Тородона, старалися від нього податися геть. Почалася страшна боротьба. Тарзан старався схопити Тородона за горло, а той схопив Тарзана своїм хвостом за ногу.

Тородон з силою сіпнув хвостом за ногу Тарзана, а той, щоб не впасти на спину, випустив горло свого противника з руки й схопив його попід пахи, міцно здавивши малпу в своїх обіймах. Тородонови заперло дух і він випустив ногу Тарзана з обіймів хвостом і почав хвостом з силою бити Тарзана по спині, стараючись дібратися до його карку. Тарзан так страшенно тиснув руками свого противника, що він уже не міг устояти на ногах.

Нарешті малпа сильно перегнулася назад і впала на спину. Тарзан опинився на ній, але все ще стискав своїми руками. Нарешті після страшних зусиль Тородон обвив своїм хвостом за карк Тарзана. Тарзан почув, що хвіст зі страшною силою починає його тиснути й запирає йому дух. Він випустив зі своїх обіймів Тородона, щоб ратуватися самому. Дівчина бачила, що боротьба Тарзана буде програна, коли вона не допоможе йому. Настав час для неї помогти невідомому.